ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr. 2.1-1/21/1811

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Elve Adamson
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	14.07.2021 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	10.05.2021 (registreeritud inspektsioonis 11.05.2021)
Teabevaldaja	Terviseamet aadress: Paldiski mnt 81, 10614 Tallinn e-posti aadress: info@terviseamet.ee
Teabevaldaja vastutava isik	peadirektor
Vaide esitaja (teabenõudja)	Eraisik e-posti aadress: xxxxx.xxxx@gmail.com

RESOLUTSIOON:
avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punkti 3, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75^1 lõike 3 alusel

1) teen vaideotsuse rahuldada vaie
2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:
a) vaadata uuesti läbi vaide esitaja 02.01.2021 teabenõue 11.04.2021 väljastamata jäetud dokumentide osas ja hinnata väljastamata jäetud dokumentidele kehtestatud juurdepääsupiirangu põhjendatust seisuga 11.04.2021.
b) väljastada vaide esitajale väljastamata jäetud dokumendid, mille piirangu põhjus oli teabenõudele vastamise ajaks (11.04.2021) ära langenud
c) politsei poolt edastatud dokumentide osas küsida politseilt piirangu kehtivust ja ulatust, kui Terviseametile ei ole see arusaadav ning väljastada dokumendid ulatuses, millele piirang ei laiene. Keeldumise korral tuleb keeldumist põhjendada
d) edastada vaide esitajale edastatud vastusest koopia ka Andmekaitse Inspektsioonile
3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 28. juuli 2021

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse

Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab ettekirjutuse (ülaltoodud punkt 2) vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades - haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:
Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspektsioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:
1. Vaide esitaja esitas 02.01.2021 Terviseametile teabenõude, milles soovis kaheksast dokumendiregistris registreeritud dokumendist koopiat.
2. Terviseamet vastas vaide esitaja teabenõudele 11.04.2021 ning väljastas 3-st dokumendist koopia. Dokumentide 12.1-11/20/11411-3 ja 12.1-11/20/11135-3 väljastamisest keeldus Terviseamet põhjusel, et piirang dokumentidele on kehtestatud Politsei- ja Piirivalveameti poolt mistõttu nende dokumentide avalikustamise osas ei ole Terviseamet pädev dokumentide avalikustamise osas otsust tegema. Dokumentide 12.1-11/20/11135-1 ja 12.1-11/20/11135-2 osas keeldus Terviseamet dokumentide väljastamisest põhjusel, et dokumendid on juurdepääsupiiranguga „otsuse tegemiseni“, kuid selles asjas ei ole menetlus veel lõppenud ning lisas, et samuti on dokument 12.1-11/20/11411-2 juurdepääsupiiranguga.
3. Vaide esitaja sellega ei nõustunud ning esitas Andmekaitse Inspektsioonile vaide.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

1. *AKI menetluses on minu kaebus Terviseameti tegevuse pääle minu 02.01.2021 pöördumisele vastamisel. 21.05.2021 väitis AKI, et minu kaebeasjas on puudused, mis takistavat asja edasist menetlemist.*

1. *Soovin, et inspektsioon kontrolliks kõiki asjaolusid, mis on loetletud AVTSi paragrahvis 51, ja seda nende dokumentide suhtes, milliseid Terviseamet ei ole mulle veel väljastanud seoses 02.01.2021 pöördumisega.*

2. *Terviseamet on mõne dokumendi väljastamata jätmist põhjendanud asjaoluga, et järelevalvemenetlus ei ole dokumendiregistri järgi veel lõppenud. Arvestades asutuse ükskõikset suhtumist minu 02.01.2021 pöördumisesse, siis ma ei imestaks, kui nad lihtsalt unustasid menetluse lõpu korrektselt vormistamata jätta. Mulle tundub küsitav, kas see tingimata peab lõppema valitsuse 282. korralduse kehtivuse kaotamisega. Kas siis politseioperatsioon "Kõik puhuvad" kestab mõne või kõigi isikute suhtes näiteks igavesti? Minu arvates võiks järelevalvemenetlus lõppeda ettekirjutuse tegemisega. Ettekirjutuse täitmise kontroll on minu arusaamise järele juba iseseisev menetlus.*

3. *Mis puutub minu võimalikku kohtu poole pöördumist, siis vaevalt keegi inspektsioonilt mingit tõendit küsib, kui AKI otsustab omal algatusel järelevalvemenetlust toimetada (AVTS § 45 lg 2). Aga miks siis minult? Sõltumatult sellest, kas menetleda pöördumist vaidena või märgukirjana, on tulemiks ju riiklik järelevalvemenetlus, mille otsus tuleb avalikustada? Rääkimata siis kõikumatust usust ja vankumatust tahtest kindlustada ja arendada riiki!*

4. *Teiseks, kohtu poole võib vaidemenetluse ajal pöörduda ka esialgse õiguskaitse saamiseks (halduskohtumenetluse seadustiku § 249 lg 2). Või see ei ole kohtu asjasse segamine? Tavaliselt tehakse esmase õiguskaitse otsused prioriteetsetena veel üsna kiiresti. Seega, täiesti mõttetu oli Tallinna linna asjas nr 2.1.-3/17/1851 poputada. Näiteks, ja isegi mitte EÕK asi, vaid "tavaline" menetlus: kaebeasjas 3-15-412 esitati kaebus 17.02.2015, mille 1. aste jättis 20.02.2015 rahuldamata, aga juba 27.02.2015 rahuldas apellatsioonikohus kaebuse ja tunnistas otsuse viivitamatult täidetavaks. Sellises tempos ei kulgenud isegi vist Guderiani tankid Moskva suunas!*

5. *Kolmandaks tekitab minus arusaamatusi veel asjaolu, et millal siis ikkagi kohtu poole pöördumine takistab asja vaidena menetlemast. Näiteks HKMS § 43 lg 2 järgi samastatakse kaebuse tagastamine olukorraga, mil kaebus ei ole üldse kohtu menetluses olnudki. Kuidas saab menetlus olla samaaegselt mittemenetlus, mina aru ei saa. Näiteks asjas 3-19-1096 tagastati 10.06.2019 kaebus 09.07.2019. Apellatsioonikohus rahuldas 06.02.2020 tagastamise peale esitatud kaebuse ja kohustas menetlusse võtmist uuesti otsustama. Selles asjas menetlusse võtmise määrust (HKMS § 120 lg 2) ei koostatudki. Kas siis asi üldse oligi kohtu menetluses?*

6. *Mõnikord on veel sedasi, et vaieldakse kolm astet, aga ametiasutust, kelle tegevuse peale kaevati, menetlusse ei kaasatagi. Ta ei pruugi teadagi, et kuskil on mingi menetlus. Niisiis, milleks see tähtis lause, et asjas pole toimumas kohtuasja ega pole jõustunud kohtulahendit? Ma võin ju seda väita, et pole, aga kui trahvi valetamise eest ei saa, siis pole sel nõudel ju mingit sisu?*

7. *Aga olgu siis rõhutatud, et minu parima arusaamisvõime järgi ei ole mina ega ka mitte isikud, kellel mu volikiri, esitanud mitte ühegi Eesti Vabariigi kohtusse nõuet, mis praeguse asjaga võiks ligilähedaseltki puutumuses olla.*

8. *Lõpetuseks märgin, et õiguspõhimõtetega opereerimine eeldab põhjalikke õigusalaseid teadmisi (RKHK 3-3-1-32-03 p 14), mida mul ei ole. Minu õigusalane haridus piirdub 4 (nelja) Euroopa ainepunktiga. Seda on ühe sissejuhatava õppetüki jagu. Vaat et, kui mitte midagi! Rääkimata siis asjaolust, et 2011. aasta sügissemestrist on pööraselt palju aega möödas. Sellepärast ongi tarvis särasilmseid inspektoreid-juriste, kes selle kaebeasja põhjalikult ette võtaksid.*

9. *Meenutaksin ka, et menetlejal lasub kohustus lahendada asi õigesti ja õiglaselt ning kohaldada seadust sõltumatult poolte õiguslikest arusaamadest (RKPJK 3-4-1-4-03 p 16, 3-4-1-22-09 p 7, p 10–11, RKHK 3-3-1-25-12 p 20).*

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Andmekaitse Inspektsioon sai Eraisiku vaide Terviseameti tegevuse peale, mille kohaselt ei ole Terviseamet 11.04.2021 vastusega täitnud vaide esitaja 02.01.2021 esitatud teabenõuet nõuetekohaselt. Andmekaitse Inspektsiooni 10.06.2021 kirjaga nr 2.1-1/21/1811 esitas amet Terviseametile järelepärimise vaidlusaluse teabenõude täitmise kohta. Terviseamet möönab, et vaidlusaluse teabenõude täitmisel on olnud puudusi. Enamus neis on tingitud tervishoiukriisi lahendamisest tingitud suurenenud töökoormusest. Samas on kriisi raames ilmnenud ka mõningaid lahendamata küsimusi töökorralduses. Terviseamet kavatseb nende probleemidega

tegeleda koheselt pärast tervishoiukriisi edasilükkamatute toimingute lõpetamist (nt on ülevaatamisel teabehalduse kord ja muudatused väljatöötamisel). Järgnevalt vastan Teie esitatud küsimustele ja selgitan Terviseameti plaane selleks, et parandada töökorraldust seoses juurdepääsupiirangutega teabe kaitsmisel.

1. Kas enne 11.04.2021 teabenõude täitmist kontrolliti, kas järelevalvemenetlus on asjades nr 11135 ja 11411 (HMS § 43 annab haldusmenetluse lõppemise alused, milleks on ka haldusakti andmine/ettekirjutuse tegemine) lõppenud või lähtuti ainult dokumendiregistri andmetest ehk kas hinnati piirangute õiguspärasust/kehtivust?

2. Juhul kui menetlus ei olnud teabenõude täitmise ajaks veel lõppenud, siis palun selgitada, mis osas veel menetlus jätkus (dokumendiregistrist ei nähtu, et peale jaanuarikuud oleks neis menetlustes täiendavaid toiminguid tehtud)?

Järelevalvet teostanud ametniku väitel otsustati veel sunnivahendi kohaldamist. Ilmselt mõtles ta seda, et kaaluti sunnivahendi kohaldamiseks täiteavalduse esitamist. Täiteavalduse esitamine toimub eraldi menetluses https://etaitur.just.ee/ kaudu. Samas ei leidnud ma ka sealt andmeid. Kuna ametnik on puhkusel, siis ei saa ma täpsemalt öelda, mida ta mõtles, aga ilmselt loobus Terviseamet sunniraha nõudes täiteavalduse esitamisest.

Tagasivaatavalt möönan, et riikliku järelevalve menetluse lõppemiseks oleks tulnud lugeda ettekirjutuse tegemise hetke, mitte sellele järgnenud haldussunnivahendi kohaldamist või selle osas täitemenetluse alustamist. Vaatame suve jooksul menetlusega seotud protsessid üle ning oleme uuendamas teabehalduse korda. Viime vastavad muudatused lähikuudel protsessidesse (kes ja millal vaatab juurdepääsu alused üle, hindab vajadust muul alusel juurdepääsu piirata või koostab avaliku dokumendi, kui ainult osa dokumendist vajab kaitset).

3. Kas saan õigesti aru, et 09.12.2020 dokumendiga nr 12.1-11/20/11135-1 algatati Music Nights OÜ suhtes järelevalvemenetlust, mille osas tehti 16.12.2020 ettekirjutus nr 12.1-11/2011411-1. Ehk siis ettekirjutuse tegemisega lõppes asjas 11135 sisuliselt järelevalvemenetlus, kuna ettekirjutust ei ole vaidlustatud ja otsus on jõustunud?

Jah, olen nõus, et ettekirjutuse kättetoimetamisega tuleks riikliku järelevalve meetmete kohaldamise haldusmenetlus lugeda formaalselt lõppenuks. Olen seisukohal, et teatud juhtudel võib olla vajalik andmetele juurdepääsu piirata selleks, et isiku saaks ülemäärase kõrvalise mõjutuseta teostada enda vaide- või kaebeõigust (haldusakt jõustub materiaalselt küll kättetoimetamise hetkest alates, kuid formaalselt selle vaidlustamise võimaluste ammendumisega). Leian, et juurdepääsupiirangute kohaldamisel on oluline just formaalne jõustumine, et isikud saaksid kõrvalise mõjutuseta teostada enda vaide- ja kaebeõigust.

4. Kuna ettekirjutuse on avalik ja selles on kajastatud järelevalvemenetluses kogutud teavet, siis, millise järelevalvemenetluses kogutud teabe (menetluse) kaitseks, milles ei ole otsus veel jõustunud on jätkuvalt kehtestatud juurdepääsupiirang dokumentidele 12.1- 11/20/11135-1 ja 12.1-11/20/11135-2 piirang AvTS § 35 lg 1 p 2 alusel?

Teabenõude täitmise hetkel oli tegemist kehtiva juurdepääsupiiranguga. Arvestades, et asjaolud, mis tingisid juurdepääsupiirangu kehtestamise, olid teabenõude täitmise ajaks muutunud, oleks Terviseamet võinud kaaluda juurdepääsupiirangu kehtetuks tunnistamist. Terviseametis puudus protseduur, mille alusel vaadatakse pärast riikliku järelevalve meetme kohaldamise menetluse lõppemist üle kehtivad juurdepääsupiirangud ning muudetakse või tunnistatakse need kehtetuks. Tervishoiukriisi ajal ei olnud võimalik neid protseduure ka juurutada. Oleme kevade jooksul paralleelselt kaardistanud muutmise vajadusi ja kavatseme suve jooksul viia vajalikud protseduurid sisse (eelkõige peaks menetleja pärast menetluse lõppu vaatama üle menetluse ajaks kehtestatud juurdepääsupiirangud ja vajadusel neid muutma või

kehtetuks tunnistama).

Oleme vaadanud läbi ka teiste asutuste teabehalduse kordasid ning meil ei ole õnnestunud leida ühtegi korda, milles oleks reguleeritud menetluse ajaks kehtestatud juurdepääsupiirangute muutmist või kehtetuks tunnistamist. Oleksin tänulik, kui saaksite edastada mõne näite või soovitused, milliselt võiks toimuda juurdepääsupiirangute hindamine, kuidas juurdepääsupiirangut muuta või kehtetuks tunnistada ning kas ja keda oleks vaja sellest teavitada (nt kas juurdepääsupiirangu kehtetuks tunnistamisel tuleks sellest teavitada ka isikuid, kelle teabenõuete täitmisest on selletõttu keeldutud, kas riikliku järelevalve meetme kohaldamise haldusmenetluse menetlusosalised on juurdepääsupiirangu kehtetuks tunnistamise haldusmenetluses kolmandad isikud jne).

5. Saan aru, et dokumendid nr 12.1-11/20/11411-2 ja 12.1-11/20/11411-3 on seotud ettekirjutuse täitmise kontrollimisega. Kuna järgnevad dokumendid on avalikud siis jääb arusaamatuks eelnevatele dokumentidele jätkuv piirangu kehtestamise vajadus. Palun selgitada dokumendile 12.1-11/11411-2 jätkuvat piirangu kehtestamise vajadust?

Vastus sellele küsimusele on põhimõtteliselt sama, mis vastus neljandale küsimusele. Kuna tegemist on kehtiva juurdepääsupiiranguga, siis ei saa seda lihtsalt eirata, vaid see tuleb pädeva haldusorgani poolt haldusmenetluses kehtetuks tunnistada. Ükski üldkorraldus, sh juurdepääsupiirang, ei kaota kehtivust iseenesest, vaid need tuleb ka vormiliselt kehtetuks tunnistada.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Vaide esitaja on avaldanud oma vaides pahameelt, miks Andmekaitse Inspektsioon on käsitlenud vaide esitaja pöördumist vaidena ning palunud vaides esinevad puudused kõrvaldada ja ei ole käsitlenud pöördumist märgukirjana, millisel juhul on inspektsioonil võimalik omaalgatuslikult järelevalvet teostada.

Nõustun vaide esitajaga selles, et Andmekaitse Inspektsioonil on õigus algatada järelevalvemenetlus kas vaide alusel või oma algatusel. Kuna antud juhul oli tegemist olukorraga kus vaide esitaja leidis, et teabenõue ei ole nõuetekohaselt täidetud ning teabele on kehtestatud ebaseaduslikud piirangud ning vaide esitas soovis dokumentide koopiaid, siis omaalgatusliku järelevalvemenetluse käigus saab inspektsioon küll kontrollida piirangute õiguspärasust, kuid ei saa kohustada dokumente omaalgatuslikult vaide esitajale väljastama.

Arvestades eelnevat menetlust, siis võis vaide esitaja pöördumisest aru saada, et vaide esitaja ei ole rahul Terviseameti vastusega teabenõudele (mis ei olnud eelmise vaide esemeks). Eelmise vaide esemeks oli, et teabenõudele ei ole tähtaegselt vastatud, mistõttu ei olnud vaidlustatud teabe mittenõuetekohast väljastamist. Siinkohal juhin vaide esitaja tähelepanu sellele, et Andmekaitse Inspektsioonil kui haldusorganil on kohustus välja selgitada pöörduja tegelik tahe, mida me oma 21.05.2021 kirjas vaide esitajalt ka küsisime. Vaide esitaja ei saa eeldada, et inspektsioon peaks oskama ära arvata tema soove, kui seda ei ole pöördumises selgelt väljendatud (10.05.2021 pöördumine).

Oma pöördumise täpsustamises soovisite, et inspektsioon kontrolliks kõiki asjaolusid dokumentide osas, mida *Terviseamet ei ole mulle veel väljastanud seoses 02.01.2021 pöördumisega.* Eeltoodust sai inspektsioon aru selliselt, et Te ei olnud rahul teabenõude täitmisega, milliseid vaidlusi vaatab inspektsioon läbi vaidemenetluse raames. Eeltoodust tulenevalt luges inspektsioon Teie pöördumise vaideks.

Juurdepääs avalikule teabele

AvTS § 3 lg 1 kohaselt on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud avalikke ülesandeid täites. Sama paragrahvi lg 2 sätestab, et avalikule teabele saab juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud.

AvTS § 42 lg-st 1 tulenevalt on teabevaldaja kohustatud teabele juurdepääsupiirangu kehtetuks tunnistama, kui selle põhjus on kadunud ning teavitama juurdepääsupiirangu kehtetuks tunnistamisest teabevaldajaid, kellele see teave on edastatud (AvTS § 42 lg 3).

AvTS § 9 lg 2 punktist 1 tulenevalt on teabevaldaja kohustatud teabele juurdepääsu võimaldamisel tagama juurdepääsu neile dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele on teabenõudjal juurdepääsuõigus. Seega tuleb teabenõude korral teabevaldajal enne teabenõude täitmist muuhulgas hinnata ka seda, kas ja mis osas dokumendile kehtivad juurdepääsupiirangud või kas mõni piirang on ära langenud. Siin ei saa lähtuda ainult dokumendiregistri märgetest, vaid tuleb hinnata piirangute tegelikku põhjendatust.

Teabenõudele vastamine

Vaide kohaselt esitas vaide esitaja 02.01.2021 Terviseametile teabenõude, milles soovis järgmistest Terviseameti dokumendiregistris registreeritud dokumentidest koopiaid

Viit	Reg. kpv	Pealkiri	Dokumendi liik	Teised osapooled
12.1-11/20/11135-3	23.12.2020	Kiri	Sissetulev dokument	Politsei- ja Piirivalvea met
12.1-11/20/11135-2	14.12.2020	Kiri	Sissetulev dokument	Music Nights OÜ
12.1-11/20/11135-1	09.12.2020	Kiri	Väljaminev dokument	Music Nights OÜ

12.1-11/20/11411-5	29.12.2020	Kiri	Sissetulev dokument	Music Nights OÜ
12.1-11/20/11411-4	22.12.2020	Kiri	Väljaminev dokument	Music Nights OÜ
12.1-11/20/11411-3	21.12.2020	Kiri	Sissetulev dokument	Politsei- ja piirivalvea met
12.1-11/20/11411-2	21.12.2020	Kiri	Väljaminev dokument	Politsei- ja piirivalvea met
12.1-11/20/11411-1	16.12.2020	Ettekirjutus	Ettekirjutus	

Terviseamet vastas vaide esitaja 02.01.2021 teabenõudele 11.04.2021 kirjaga nr 5-7/21/37-2, millega väljastas vaide esitajale 16.12.2020 ettekirjutuse nr 12.1-11/20/11411-1, 22.12.2021 kirja nr 12.1-11/20/11411-4 ja 19.12.2020 kirja nr 12.1-11/20/11411-6. Dokumentide 12.1-11/20/11411-3 ja 12.1-11/20/11135-3 osas selgitas Terviseamet, et piirang dokumentidele on kehtestatud Politsei- ja Piirivalveameti poolt mistõttu nende dokumentide avalikustamise osas ei ole Terviseamet pädev dokumentide avalikustamise osas otsust tegema. Dokumentide 12.1-11/20/11135-1 ja 12.1-11/20/11135-2 osas keeldus Terviseamet dokumentide väljastamisest põhjusel, et dokumendid on juurdepääsupiiranguga „otsuse tegemiseni“, kuid selles asjas ei ole menetlus veel lõppenud ning lisas, et samuti on dokument 12.1-11/20/11411-2 juurdepääsupiiranguga.

Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 43 lg 1 p 1 sätestab, et haldusakti menetlus lõpeb haldusakti teatavaks tegemisega. HMS ei räägi küll haldusakti jõustumisest, vaid räägib haldusakti

kehtivusest. HMS § 61 lg 1 sätestab, et haldusakt kehtib adressaadile teatavaks tegemisest või kätte toimetamisest alates kui haldusaktis ei ole ette nähtud hilisemat kehtima hakkamist.

Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on Terviseamet selgitanud, et *olen nõus, et ettekirjutuse kättetoimetamisega tuleks riikliku järelevalve meetmete kohaldamise haldusmenetlus lugeda formaalselt lõppenuks. Olen seisukohal, et teatud juhtudel võib olla vajalik andmetele juurdepääsu piirata selleks, et isiku saaks ülemäärase kõrvalise mõjutuseta teostada enda vaide- või kaebeõigust (haldusakt jõustub materiaalselt küll kättetoimetamise hetkest alates, kuid formaalselt selle vaidlustamise võimaluste ammendumisega). Leian, et juurdepääsupiirangute kohaldamisel on oluline just formaalne jõustumine, et isikud saaksid kõrvalise mõjutuseta teostada enda vaide- ja kaebeõigust.*

Siinkohal pean vajalikuks märkida, et isegi juhul kui arvestada kaebetähtaega piirangu kehtestamisel põhjendatuks, siis kuna ettekirjutus on tehtud 16.12.2020 ning teabenõudele vastati alles 11.04.2021, siis oli teabenõude täitmise ajaks kaebetähtaeg ammu möödunud. Lisaks pean vajalikuks selgitada, et olenemata sellest, mis ajal teabenõue esitati tuleb teabenõudele vastamisel lähtuda vastamise ajal kehtinud piirangutest, mitte teabenõude esitamise ajal kehtinud piirangutest. Juhul kui teabenõudele oleks vastatud tähtaegselt, ei saa välistada, et olukord oleks olnud teistsugune.

Seega kui teabenõudele vastamise ajaks (11.04.2021) oli ettekirjutus jõustunud ning kaebetähtaeg möödunud, siis ei saanud olla piiranguga ka enam teade järelevalvemenetluse algatamisest ning ettevõtte vastus sellele. Ka Terviseamet on oma vastuses möönnud, et *riikliku järelevalve menetluse lõppemiseks oleks tulnud lugeda ettekirjutuse tegemise hetke, mitte sellele järgnenud haldussunnivahendi kohaldamist või selle osas täitemenetluse alustamist.*

Arusaamatuks jääb ka dokumendiregistris 21.12.2020 dokumendile nr 12.1-11/20/11411-2 piirangu kehtestamine AvTS § 35 lg 1 p 2 alusel, mille puhul on tegemist politseile edastatud ametiabi taotlusega ning dokument ise piirangu märget ei sisalda. Mis aga puudutab politsei poolt Terviseametile edastatud dokumente ning politsei poolt dokumentidele piirangute kehtestamist, siis siinkohal nõustun, et kui politsei on kehtestanud dokumendile juurdepääsupiirangu, siis Terviseamet ei saa neid piiranguid ilma politsei nõusolekuta eemaldada ning dokumente avalikustada. Nimelt sätestab AvTS § 38 lg 3, et asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabele on juurdepääsuõigus riigi ja kohaliku omavalitsuse ametnikul või töötajal oma ametiülesannete täitmiseks ning seda teavet ei tohi edastada kolmandatele isikutele ilma juurdepääsupiirangu kehtestanud asutuse loata.

Kuna antud juhul puudutab kirjavahetus Terviseameti poolt ametiabi taotlust, ning politsei vastust Terviseametile, siis kui Terviseamet on kehtestanud ametiabi taotlusele piirangu AvTS § 35 lg 1 p 2 alusel (mida küll dokumendilt ei nähtu), siis tuleb Terviseametil menetluse lõppemisel ja piirangu kehtetuks tunnistamisel, sellest teavitada ka politseid, kelle vastava märkega dokumendid on edastatud. Kui Terviseametil ei ole arusaadav, kas ja mis osas politsei poolt kehtestatud piirangud on jätkuvalt kehtivad, siis tuleb Terviseametil küsida politseilt piirangute jätkuvat kehtivust ja ulatust ning võimalusel väljastada dokument ulatuses, millele piirangud ei laiene. Seda enam, et politsei poolt on dokumendile märgitud üheks piirangu aluseks on AvTS § 35 lg 1 p 1 (kriminaal- ja väärteomenetluses kogutud teave), mille puhul on ilmselt eksitud sättega ja peaks olema p 2.

Eeltoodust tulenevalt tuleb Terviseametil uuesti üle vaadata ja hinnata väljastamata jäetud dokumentidele piirangute kehtivuse põhjendatus seisuga 11.04.2021, mil teabenõudele vastati ning väljastada dokumendid, millel piirangu alus teabenõudele vastamise ajaks oli ära langenud. Siin ei saa lähtuda ainult dokumendiregistri märgetest, vaid hinnata tuleb tegelikku piirangu vajadust teabenõudele vastamise ajal.

Terviseamet on palunud vastuses inspektsiooni järelepärimisele *edastada mõne näite või soovitused, milliselt võiks toimuda juurdepääsupiirangute hindamine, kuidas juurdepääsupiirangut muuta või kehtetuks tunnistada ning kas ja keda oleks vaja sellest teavitada (nt kas juurdepääsupiirangu kehtetuks tunnistamisel tuleks sellest teavitada ka isikuid, kelle teabenõuete täitmisest on selletõttu keeldutud, kas riikliku järelevalve meetme kohaldamise haldusmenetluse menetlusosalised on juurdepääsupiirangu kehtetuks tunnistamise haldusmenetluses kolmandad isikud jne).*

Väljaspool vaidemenetlust selgitan Terviseametile, et juurdepääsupiirangute kehtetuks tunnistamine on reguleeritud AvTS §-s 42. Nagu juba eelnevalt selgitasin siis tuleb piirang kehtetuks tunnistada kui piirangu kehtestamise põhjus on ära langenud ning sellest tuleb teavitada teabevaldajaid kellele vastav teave on edastatud (lg 1 ja 3). Kuna AvTS kohaldub ainult teabevaldajatele, siis teiste isikute teavitamise kohustust ei ole. Kui teabenõudele vastamise ajal oli dokumendil kehtiv juurdepääsupiirang, siis hilisemast piirangu kehtetuks tunnistamisest teabenõudjat teavitama ei pea.

Kuigi piirangu kehtetuks tunnistamisel tuleb AvTS § 42 lg 2 kohaselt teha dokumendile vastav märge, siis ei ole see teostatav digitaalselt allkirjastatud dokumentide puhul, kuna sellisel juhul muudetakse originaaldokumenti ning pärast ei ole enam võimalik tuvastada, kas muudeti ainult piirangu märget või ka algse dokumendi sisu. Sellisel juhul soovitame vastava märke teha võimalusel dokumendiregistrisse, et teabenõude täitjal oleks arusaadav kas tegemist on kehtiva piiranguga või mitte.

Olenemata sellest kas dokumendiregistris on võimalik vastavat märget teha või mitte tuleb alati teabenõude korral dokumendid üle vaadata ja hinnata, kas ja millist piiranguga teavet see sisaldab ning kas mõni piirangu alus on ära langenud või vajavad näiteks piirangud pikendamist. See, kellel on õigus piiranguid kehtetuks tunnistada on asutuse otsustada, kuna seadus seda ei reguleeri ning inspektsioon ei saa siin reguleerida asutuse sisemist töökorraldust. Kui Tervisesametil on piirangute kehtestamise või kehtetuks tunnistamise osas täiendavaid küsimusi võib Terviseamet selles osas täiendavalt inspektsiooni poole pöörduda.

/allkirjastatud digitaalselt/
Elve Adamson
jurist
peadirektori volitusel